

**HAMDİJA KREŠEVLJAKOVIĆ, NEKROLOZI,
UR. AMER MASLO, O.Z. REKULTURA/U.G.
VIDEOARHIV, SARAJEVO, 2022, 275 STR.**

Otkako je smrt prognana iz javnog diskursa novovjekovne Evrope, kako tvrdi francuski historičar Philippe Ariès, tako je razmišljanje ali i govor o njoj danas tabuiziran, te zakriven velom šutnje i mrakom zaborava. Zaslužni bosanskohercegovački historičar Hamdija Kraševljaković, pionir u istraživanju svakodnevnice, običaja i mentaliteta ovog podneblja, sastavio je tokom svog života 45 nekrologa. Oni sadržavaju crtice iz života žena i muškaraca različitih društvenih slojeva. Smrt je za Kreševljakovića bio povod da piše o životu.

Ono što Kreševljakovićeve tekstove čini i danas aktuelnim je njegovo duboko poznavanje tradicije i prirodna znatiželja kojom se odlikovao tokom života. Bivajući uronjen u trajnost izvjesnih struktura koje određuju okvir i glavne osovine tadašnjeg gradskog života Kreševljaković je još od malih nogu prisustvovao kućnim sijelima i drugim društveno-vjerskim događajima na kojima se upoznao s običajima i crpio predanja i usmena kazivanja koja bi bez njegovog brižljivog bilježenja ostala zauvijek nepoznata. Pošto je svaki običaj konkretni izraz načina na koje su ljudi navikli misliti i postupati Kreševljakovićevo djelo ima antropološku i etnološku dimenziju koje još uvijek nisu na adekvatan način vrednovane.

Kreševljaković je kao nijedan drugi domaći historičar pridavao pažnju godišnjicama i jubilejima. Ovi dani sjećanja za njega su bili povod da piše o važnim ali i zaboravljenim događajima i ličnostima iz prošlosti. Pored brojnih ličnosti iz daleke i bliže prošlosti, Kreševljaković je redovno tokom svog života pisao nekrologe svojim umrlim savremenikima koje je uglavnom lično dobro poznao. Kreševljakovićevi nekrolozi su i jedna forma društvene komunikacije: prvo, kao informacija o smrti; a drugo kao biografski osvrt i podsjetnik na karakterne crte osobe o kojoj piše. Nerijetko su pokojnici i merhumi o kojima je Kreševljaković pisao bile ličnosti nepoznate široj čitalačkoj publici pa su podaci koje je o njima ostavio zapravo sve što se o njima do danas zna.

Studioznim pristupom Kreševljaković je svojim tekstovima priskrbio trajni kvalitet pa nije čudno što su mu najznačajnija djela objavljena u četiri toma više od 30 godina nakon njegove smrti. Poznato je da historijska djela brzo metodološki i faktički zastarijevaju, međutim njegovi tekstovi su zahvaljujući svojoj vrijednosti i dugotrajnosti uglavnom odolijevali zubu vremena. Unatoč tome što su glavna Kreševljakovićeva djela nekoliko puta izdavana ipak je jedan ne zanemariv dio njegovog opusa ostao objavljen u prvobitnim izdanjima koji se uz mnogo muke mogu pronaći u dobro opremljenim bibliotekama i većim arhivima. Nekrolozi ovog autora uglavnom su izlazili u dnevnim listovima širom nekadašnje Jugoslavije pa su zbog toga veoma brzo padali u zaborav te su danas teško dostupni. Stoga je velika zasluga priređivača i izdavača što su ih objedinili u ovoj knjizi. Iako nekrolozi spadaju u zaseban književni žanr, oni nas upoznaju samo s dijelovima velikog mozaika i interesa koji su pratili Kreševljakovićev naučni život.

Ovo je jedinstvena antologija u kojoj su prikupljena biografska sjećanja, karakterni uvidi i nepoznati fragmenti iz života pojedinih osoba. Hamdija Kreševljaković

tako otkriva malo poznatu stranu svake ličnosti o kojoj piše, a koji su činili važan krug njegovih poznanika. Kreševljakovićeви spisi se također odlikuju ne zanemarivom stilskom i literarnom vrijednošću zbog čega su i kod šire čitalačke publike nailazili na veliki odziv zadržavši do danas značajnu popularnost.

Posebno bih istakao vrijednost uvodne studije koja po svojoj biografskoj obuhvatnosti i informacijama koje se u njoj po prvi put obznanjaju javnosti nadilazi priređivačku namjenu i zaslužuje da bude publicirana u odgovarajućoj naučnoj publikaciji. Pored toga, može se reći da je prigodna uvodna studija i dostojan nekrolog jednom od najvećih bosanskohercegovačkih historičara Hamdiji Kreševljakoviću. Objavljivanjem nekrologa Hamdije Kreševljakovića učinjen je velik korak u upotpunjavanju i promoviranju njegovog naučnog opusa.

Nedim Rabić

✉ nedimrabic@gmail.com

Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju